

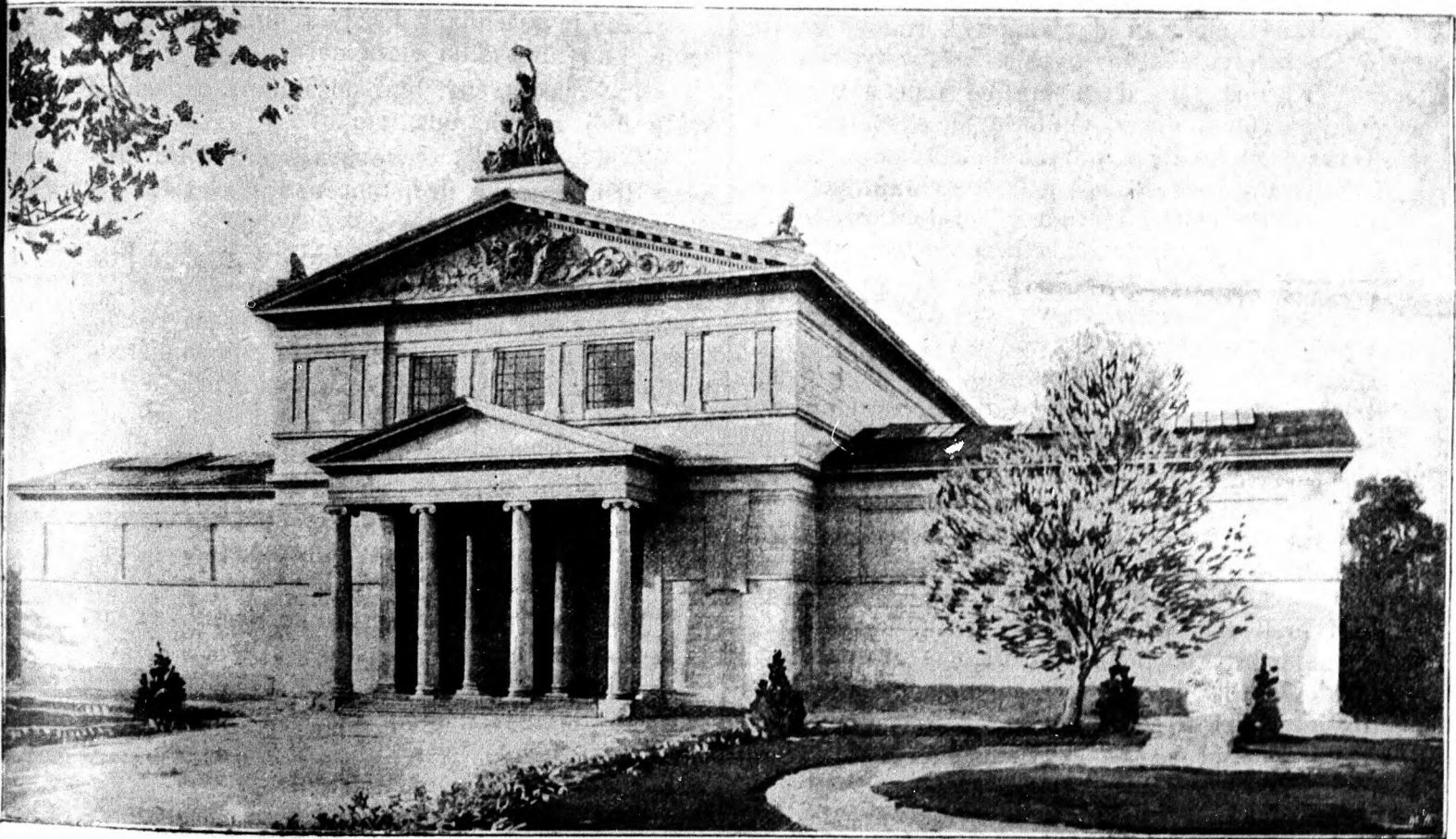
OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

••••• *Te Deum!* •••••

Dôstojnejšie nevieme uviesť ct. čitateľov do
 millennárnych slávností, jako keď podáme na
 tomto mieste tú modlitbu, ktorú predniesol k

Všemohúcemu uhorský primas a ostrihomský
 arcibiskup po slávnostnom «Te Deum»-e, na
 ktorom účasť brala celá panujúca rodina a všetci



Z výstavy: Pavillon všeobecnej výučby.

krajinskí hodnostári. S arcipastierom ostrihom-
 ským aj my vzdávajme vďaky Všemohúcemu, že
 vlasť našu dosiaľ chránil a udržoval a prosme
 ho zároveň, aby nás aj naďalej ochraňoval a po-
 žehňoval.

Ostrihomský arcibiskup nasledovne sa modlil:

«Odznal spev vďaky z úst našich, kráľ a
 národ spolu sa korili pred Tebou, Všemohúci

Bože, ktorého pohľad môže zničiť a stvoríť sto
 svetov; pred Tebou, večný Bože, v ktorého očiach
 je tisíc rokov toľko, čo včerajší deň; pred Tebou
 dobrotivý Otče náš, ktorý ačkoľvek si nás pre
 poklesky naše trestal, za cnosti naše si nás ale
 aj oblažoval.

Najjasnejší kráľu! Najjasnejšia kráľovná! Ná-
 rode môj!

Stojíme na prahu nášho tisícročného jestvovania, na jehož jednej strane zlatými a krvavými písmenami napísané sú minulé udalosti, druhá strana stojí prázdna pre nevyzpytateľnú budúcnosť.

Či si čítal národe môj: koľko radostí a žalostí, slávy a smútku, dobrobytu a utrpení, víťazstiev a ztratených vojen, svorností a rozporí zamieňa sa v tvojej tisícročnej minulosti.

Či si čítal, že národ náš, ačkoľvek vlast túto zaujal behom niekoľko desaťročí, predsa vtrhol do cudzozemského, mnoho krve prelieval, aj sám krvácal a po dvoch veľkých ztratách bol by dozaista sdielal osud Hunov a Avarov, keby nebol zložil krvou zbrodenú zbraň pred Kráľom pokoja a nebol prijal kresťanstvo.

Meč zaujal, *križ* udržal túto vlasť.

Národ náš prijatím kresťanstva vstúpil síce do rodiny európskych národov, ale nevlial sa do nej; panovník jeho dľa ustanovizní veku nestal sa poddaným rímskeho cisára, lež súc korunovaný pápežom darovanou korunou, založil úplne neodvislé a samostatné kráľovstvo.

Koruna táto dáva kráľovi moc a vážnosť, jeho na vonok dvíha, vnútorne ale svedomie jeho viaže, lebo ho núti zadržať konštitúciu.

Svätá koruna naša tedy čo ochraňujúci Cherub vznáša sa nad kráľom a národom, označujúc každému jeho povinnosti, zabezpečujúc obom oba-
polné práva.

Tak sa zrodilo znovu storočné Uhorsko v lone kresťanskej viery.

Udalosť táto je zvratným bodom v osude nášho národa, je podporou trónu, zárukou slobody, prameňom slávnych dôb, posilou v neho-
dách, základným kameňom jestvovania nášho.

Čo by bolo bývalo z nás bez toho? Tie víchre, ktoré ponad nás preletely, boly by smietly aj silnejšie, mohutnejšie národy; však koľko ráz vyslaly na nás svoje vojská obrovské mocnosti? Neskôršie cez stáročia telom naším sme zachytávali nápady robené na Západ, pod ktorými naše kostoly, školy, mestá, dediny popolom ľahly, bratia naši boli do otroctva odvádzaní a v tejto úžasnej dobe aj sami so sebou viedli sme boj na život a na smrť.

Keď toto všetko len aj bežne prečítaš národe môj, musíš uznať, že ňu udržala silná ruka Pána.

Prečo ňu udržala?

Lebo tým — jednotlivcom práve tak, jako národom, — ktorí Ho čo otca svojho ctia, poskytuje dlhý život.

S ustrnutím čítam v svätých knihách nasledujúcu výhražku: «Pán vybijie a vytrhá Izrael z tejto zeme, ktorú dal otcom jeho a rozmece ich, jak ho nebudú ctíť.»

Národ náš mal mnoho hriechov, mal ale jednu veľkú cnosť: že Pána Boha nikdy nezaprel, úctu jeho vniesol do zákona. Udržal nás Pán Boh aj preto, lebo sme mali mnoho prímluvačov v nebi. Niet národa, ktorého panovnícka rodina počítala by toľko svätých, jako sám Árpádovský dom.

Najmohutnejším prímluvačom naším bola ale predsa Blahoslavená Panna Maria, ktorú máme na zástavách, razíme na peniaze a ospevujeme jej úctu a lásku.

Z nekonečnej lásky Pána Boha dožili sme tedy tisíci rok.

Buď požehnaná a pozdravená drahá vlasti moja pri tejto veľkolepej slávnosti od tvojho bez-
náročného verného syna.

Nech je požehnaná každá hruda tvojej zeme, ktorá pokrýva tak mnoho svätých pozostatkov, nech je požehnaná každá šlapaj, ktorú zbrodila krv našich víťazov a polieval pot pracovitého národa nášho.

Nech je požehnaný každý rodinný krb tvojej zeme, ktorý posvätila viera naša.

Buď pozdravený, buď požehnaný najjasnejší kráľu môj, otče národa môjho!

Z milosti Božej ty vovádzaš národ do druhého tisícročia nie hrmotom zbrane, lež leskom tvojej múdrosti, teplotou lásky tvojej.

Úpenlive prosím Kráľa kráľov, nech ochraňuje jeho rameno jasnú osobu tvoju, nech vyleje na teba hojnosť milostí svojich, aby si pri jasnote týchto, do podrobna poznajúc záležitosti národa tvojho, poznajúc biedy jeho, mohol smele a šťastlivo plniť konštitucionálnou vernosťou a ne-
unavnou vytrvalosťou tvoje kráľovské povinnosti.

Poskytni ti Bože tichú krajinu, verných radcov, dobrý ľud, silné vojsko, stály pokoj, dlhý život aby si národ tvoj v nábožnosti a spravodlivosti ešte dlhé roky mohol blažene viesť.»

Podobne požehnával aj kráľovnú, za čím prešiel na národ.

«Hore sa, národe môj! Udržať, do rozkvetu priviesť, oblažovať predkami našimi zaujatú a nám zanechanú vlasť, táto veľká a vznešená úloha čaká na teba národe môj.

Je pravda, že je obloha trochu zachmúrená, ale inokedy tiež nebolo nebo vždy čisté nad tebou.

Často si stál už na prahu hrobu, a predsa keď mysleli o tebe že ňu vyhubili, ty si sa rozmnožil.

Keď sa domnievali, že ňu pokorili, ty si víťazil.

Keď boli tej mienky, že ňu oslabili, ty si zosilnel.

Aj teraz, po tisíc rokoch nie počtom umenšený, nie zlomený, nie na sklonku tvojho dlhého

národného života, lež na poludní plný sily vstúpuješ do druhého tisícročia.

Pod panovaním tvojho najlepšieho kráľa osud tvoj je vložený do tvojich rúk. Dávaj pozor! Najviac vyhynutým národom nezadali smrteľnú ranu vonkajší nepriatelia, lež vlastní synovia.

Ale jakokoľvek si svorný, bez Božej pomoci nemôžeš napredovať národe môj!

Práve preto ten zákon, v ktorom zvečňuješ tvoje tisícročné jestvovanie, v ktorom spomínaš tvoje riadenie, vernosť ku kráľovi a lásku k vlasti, nevpisuj len do mramorovej tabule, lež vstiepi ho hlboko do srdca.

Národe môj! Pán rozkázal onoho času sluhovi svojmu, aby národ, keď vstúpi do zaslúbenej zeme, požehnal.

Aj ja, nehodný sluha Pána, v tejto slávnostnej hodine k požehnaniu dvíham ruky a modlím sa:

Nech prosby tvoje, národe môj, uslyší Pán a v navštíveniach nech neodvráti od teba milosrdnú tvár.

Nech bude s tebou v budúcnosti, jako bol s tvojimi otcami v minulosti.

Nech ti udelí hojnosť rosy nebeskej, tučnej zeme, aby sa nenavštívili bieda a hlad.

Nech spraví z teba veľký a silný národ, a nech oslavuje meno tvoje na veky.

Keď sa nepriateľ napadne, nech bojuje popri tebe a nech ti pomôže vydobýť víťazstvo.

Nech ti udelí bázne Božej, aby si mohol udržať, alebo zaopatrit cnosti predkov tvojich, aby si nikdy neotriasol tie silné základy, na ktorých viera otcov tvojich vybudovala krajinu túto.

Nech ti udelí múdrosť Božiu, aby si poznal chodníky opravdového pokroku, aby si, mravne nezkažený a v silách neoslabený, neutratil tú zem, ktorú ti Pán tvoj, Boh Všemohúci vydal za vlasť.

Pane vyslyš modlitbu moju.

Nepoškrvnená Matka naša, dávna Patrónka naša, oroduj za nás, aby nás vždy sprevádzalo požehnanie Otca, Syna a Ducha svätého. Amen.

Millenniumové slávnosti.

Dňa 2. mája započaly sa millennárne slávnosti otvorením výstavy v našom hlavnom meste. Z tejto príležitosti prišiel do Budapešti kráľ, kráľovná, početné arcikniežatá a arcikniežny, veľvyslanci a zástupci cudzích mocností, cirkevní hodnostári, spoloční a rakúski ministri a vysokí hostia.

Spomenutého dňa ráno obrovské massy ľudstva očakávaly po utešene ozdobených uliciach hlavnomestských príchod kráľovského páru a panovnickej rodiny na výstavište. Kráľ s kráľovnou viezol sa na štvorspražnom koči, ustavične oslavovaný zástupami ľudstva, na výstavište, kde bol oduševnene prijatý shromaždenými vysokými hosťami. Kráľa uvítal minister obchodu Ernest

Dániel a poprosil ho v peknej reči, aby ráčil milostivo otvoriť výstavu. Jeho Veličenstvo kráľ v odpovedi na reč ministrovu vyslovil svoju radosť, že je táto výstava dôkazom napredovania Uhorska a že je ďalej dôkazom i toho, že uhorský národ cez jedno tisícročie vedel ochrániť svoju vlasť a trón proti nepriateľom a že konečne vidí usrozmene všetkých pri práci za blahobyť vlasti, a na koniec náš panovník riekol:

«Opravdu žičím, aby sa tento súhlas a bratské dorozumenie, požehnanie donášajúce rozprestrela na všetko to, čo ku blahobytu a na zabezpečenie budúcnosti môjho milého Uhorska môže poslúžiť, a aby posavád dosiahnutý zdar, bez každého spoliehania, radšej slúžil za mohutné povzbudenie k ďalšej pracovitosti a napredovaniu, prosiac Boha, aby vyslyšnuť naše prosby a sprevádzal svojím požehnaním a ochranou túto výstavu, ktorú týmto vyhlasujem za otvorenú.»

Otvorenie výstavy oznamovali kanónové výstrely z Gellértovho vrchu, obecnosť a spevácke spolky zaspievaly hymnu.

Po otvorení výstavy kráľovná opustila výstavište s dvornými dámami a Jeho Veličenstvo s prítomnými arcikniežatami, arcikniežkami a vysokými cirkevnými a svetskými hodnostármi obzrel si výstavu. Kráľ si medzi inými obzrel aj výrobky žilinskej súkennej fabriky a dedinu, z ktorej jedno vyobrazenie sme už priniesli v našom časopise. Potom sa kráľ poďakoval za sprevádzanie po výstave prítomným hodnostárom a opäť v takom skvelom sprievode navrátil sa do budínskeho hradu.

V ten deň večer bolo slávnostné predstavenie v opere. Tam bol tiež kráľovský pár so svojou rodinou prítomný. Na javišti usporiadali utešený výjav. Stály tam sochy kráľa a kráľovnej v životnej veľkosti ovenené a okolo nich speváci v krojoch každého národa, Uhorsko obývajúceho. Speváci začali spievať hymnu a prítomné povolané obecnosť vstala so svojich miest a spievali so spevákmi, obrátiac sa ku panovníckemu páru. Kráľovský pár i s celou svojou rodinou povstal a tak počúvali odspievanie hymny celým prítomným obecnosťom.

Na druhý deň 3. mája odbavovali sa slávnostné služby Božie v budínskom chráme Matiašovom. Tu boli tiež prítomní všetci členovia panovnickej rodiny a vysokí hostia. Kráľovský dvor v pochode do chrámu vyvinul takú pompu, jakú sotva kedy videl starý Budin. Kráľ a kráľovná viezli sa na osemspražnom, bohate pozlátenom hintove, sprevádzaní telesnou strážou, popredku šiel dvorný jazdec. Arcikniežatá a arcikniežny viezli sa na šestspražných kočoch tiež pod zlatom a striebrom. Pred chrámom prijal kráľovský pár a panovnícku rodinu ostrihomský arcibiskup knieža, primas Vaszary s početnými biskupmi a uviedol ich do chrámu. Po sv. omi, ktorú slúžil primas za obsluhovania biskupov a kanonikov držal primas utešenú kázeň, ktorú podávame na prvom mieste nášho časopisu.

Večer 3. mája bolo hlavné mesto osvetlené. Nebolo v Budapešti domu, v ktorého oknách alebo na balkónoch nebolo by horelo svetlo. Na niektorých verejných budovách stály v tisícich plameňoch počiatkové písmeny mien ich veličenstiev, koruna uhorská, hviezdy atď. Obzvlášte skvele boli osvetlené miestnosti klubu liberálnej strany, národné kasíno, evanjelický kostol na Deák-téri, katolícky chrám na Eskü-téri atď. Panovnícky dvor sa previezol okolo 9. hod. večer po skvostne osvetlenom meste v uzatvorených kočoch.

4. mája otvoril kráľ novú obrazárňu v prítomnosti vysokých hodnostárov krajinských. Tu uvítal kráľa a poprosil o otvorenie novej budovy minister výučby Wlassics.

Arcikňažna Štefania, vdova po korunnom princovi Rudolfovi navštívila miestnosti spolku Bieleho kríža, ktorý stojí pod jej protektorátom.

Večer o 6. hod. dal minister obchodu Dániel slávnostný obed pre vysokých cudzích hostí, svetských a cirkevných hodnostárov krajinských a popredných ľudí, ktorí sa ustávali pri usporiadaní výstavy.

Od ministra odobrali sa skoro všetci hostia na večerok ku uborskému dvormajstrovi grófovi Ludvikovi Apponyimu, kam prišiel i kráľ a arcikniežatá. Tu kráľ vyznačil mnohých oslovením. Obzvlášte mal dlhší rozhovor s ministerským predsedom Bánffym, ministrami: Wlassicsom, Dánielom, Darányim a s niektorými kraj. vyslancami liberálnej strany, ďalej s primasom, nitrianskym biskupom, veľkovaradínskym arcibiskupom a oslovil viacerých vysokopostavených hodnostárov.

5. mája odbývala sa na lúke Vérmező za budínskym hradom veľká vojenská paráda, ku ktorej vyrukovalo všetko vojsko z Budapešti. Nad vojskom držal hliadku kráľ v sprievode arcikniežat.

Večer bolo prijímanie vysokopostavených osôb pri dvore.

Knieža-primas bol na audiencii u kráľa, aby odovzdal panovníkovi pozdrav rímskeho sv. otca z príležitosti millenia. Kráľ vyslovil za to svoju veľkú vďaku a naložil primasovi, aby jeho vďaku sdělil pápežovi, čo primas cestou telegrafu vyriadil.

V ten deň bola otvorená výstava koní.

6., 7. a 8. t. m. odbývaly sa menšie slávnosti na pamiatku millenia.

9. mája bude po celej krajine školský sviatok.

10. mája budú sa odbavovať po krajine slávnostné služby Božie v chrámoch.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Vyznačenie ministerskeho predsedu baróna Bánffyho. Jeho Veličenstvo udelil ministerskému predsedovi barónovi Bánffymu veľký kríž rádu Leopoldovho. Úradný časopis priniesol vyznačenie toto v stredu.

Toto vyznačenie je makavým, zrejším dôkazom toho, že kráľ má úplnú dôveru v terajšej vláde, ktorej hlavu tak vysokým rádom vyznačil. Nuž hľa, tú tak osodoňanú liberálnu vládu Jeho Veličenstvo pri každej príležitosti vyznačuje. Nedávno vymenoval viac ministrov za skutočných tajných radcov a teraz vyznačil ministerskeho predsedu menovaným rádom.

Kvóta. Po tieto dni byly uverejnené pripisy, ktoré rakúsky a uhorský kvótový výbor zamenily. Jako vieme, rakúsky kvótový výbor žiada zvýšenie kvóty so strany Uhorska na 43.4 percentov. Rakúšania berú do ohľadu len surové — brutto — dáta hospodárstva a na základe tomto dokazujú, že uhorské hospodárstvo a na základe toho zlepšily, že Uhorsko môže už teraz platiť na miesto dosavadných 32 percentov 43 percenty.

Uhorský kvótový výbor túto požiadavku Rakúšanov rozhodne odmietnul a na základe zaľudnatenosti a odanenia občianstva dokázal, že Uhorsko aj dosiaľ viac platilo, než koľko by bolo malo platiť.

Cudzozemski poslanci u kráľa. Poslanci všetkých europejských štátov meškajú teraz v Budapešti. V pondelok boli u Jeho Veličenstva na výsluchu a tu mu gratulovali, blahoželali v mene ním zastúpených vlád k tisícročným slávnostiam. Náš kráľ srdečne sa poďakoval

za blahopranie a podotknul, že v tom, že sa teraz v Budapešti shromaždení všetci poslanci, vidí záruku dobrej shody a priateľstva, jaké panuje medzi našou krajinou a inými europejskými štátmi.

O ostarnutých učiteľ'ov zaujali sa učelia békésskej stolice, ktorí zadali prosbu k snemu, prosiac, aby tí učelia, ktorí následkom pokročilého veku neboli prijatí do pensijného fondu, a ktorí boli učiteľstva pozbavení, boli prijatí buď do pensijného fondu, alebo aby bol pre nich založený zvláštny millennárny fond, z ktorého by dostávali ročitú podporu. Toto je veru veľmi slušná prosba, lebo títo učelia celý svoj život ztrávil v tvrdej práci a teraz na staré dni sú bez podpory.

Francúzsko už má novú vládu. Präsident republiky poveril zostavením vlády Mélineho, ktorému sa úloha táto aj podarila. Nová vláda vo štvrtok minulého týždňa predstavila sa v sneme a predniesla program svoj. Nová vláda prízvukovala potrebu reformy priamych daní.

Zavraždenie perského šaha. Panovníka Perska, Nasr-Eddina zastrelili 1. mája na ceste do kostola. Šah o krátky čas po atentáte zomrel.

Perský šah chcel vo svojej asiatickej krajine uviesť europejské mravy a zvyky, čím si získal veľmi mnoho nepriateľov. Nasr-Eddin tri razy cestoval po Európe. Po čas poslednej europejskej cesty r. 1889 baval sa aj v Budapešti pár dní. — V krajine panuje pokoj.

V Belehrade, hlavnom meste Srbska spálilo niekoľko nezralých študentov uhorskú zástavu. Tento nápad na uhorskú zástavu bol tak rýchle prevedený, že ho polícia nebola v stave prekaziť.

Srbská vláda hneď po spálení zástavy vyslovila nášmu belehradskému vyslancovi poľutovanie nad týmto skutkom, ktorý čo možno najostrejšie odsúdila. Kráľ Alexander prepustil všetkých tých úradníkov zo služby, ktorí mali nápad zamedziť. — Záležitosť táto bola v stredu aj na uhorskom sneme pretriasaná, pri ktorej príležitosti ministerský predseda dokázal, že Uhorsko dostalo úplné zadostučinenie za túto urážku.

KRAJINSKÝ SNEM.

Následkom millennárnych slávností snemovňa posledne nevydržiavala každodenne zasadnutie.

28-ho apríla bol rozpočtový zákon po treťi raz čítaný, za čím Ludvik Meszlényi interpelloval ministerskeho predsedu, či radil kráľovi, aby na spoločnom zasadnutí v snemovni 8-ho júna bral aj on účasť.

Ministerský predseda barón Bánffy odpovedal, že kráľ všetko to spravil, čo mu on ohľadom slávností radil.

29-ho apríla vydržiavali magnáti zasadnutie a pojednávali návrh zákona o pamätníkoch, ktoré majú byť postavené na oslavu millenia. Gróf Ferd. Zichy nesúhlasí s tým, že štát založí na oslavu millenia 400 nových ľudových škôl, lebo tieto budú interkonfessionálne. Na námietku Zichyho odpovedal ministerský predseda a minister kultu, na čo bol návrh zákona skoro jednodhlasne prijatý. Proti nemu hlasoval len Ferd. Zichy.

6-ho mája. Dnes byly prijaté záverečné účty z r. 1895-ho. Zatým zadal Franc Kossuth a Gabriel Ugron interpelláciu v záležitosti spálenia uhorskej zástavy v Belehrade, sputujúce sa ministerskeho predsedu, že či má o tom známosť, že v Belehrade spálili uhorskú zástavu a že čo zamýšľa učiniť, aby krajina dostala za toto poňanie slušné zadostučinenie.

Ministerský predseda barón Bánffy ostro odsúdil tento skutok a povedal, že srbská vláda hneď po spálení zástavy osvedčila sa pred našim belehradským poslancem,

že ľutuje a odsudzuje skutok tento a okrem toho úradu pozbavila všetkých úradníkov, ktorí nezamedzili spálenie zástavy. Toto je dostatočné zadostučinenie tým viac, lebo nebola spálená žiadna úradná zástava lež len študenti si spravili zástavu a tú spálili. Odpoveď bola v známost vzatá.

Slovo k rodákom.

Ako čo by zora nového života zavítala k nám; tak sa začínajú starať o nás so všetkých strán. Staranie toto o nás je ale aj dnes dvojaké, preto musíme byť opatrní, aby sme kúkoľ od pšenice, blud od pravdy jasne a zreteľne, rozoznali, a neboli vlastnou našou vinou oškodení.

Starajú sa o nás, — dobre! — berme to v známost s vďakou, ale aj s potrebnou pozornosťou lebo staranie toto o nás je, ešte raz opakujeme, dvojaké. Starali sa i predtým o nás ale len v istých pádoch, a len v takých okolnostiach, keď nás kde potrebovali a staranie to pozostávalo len z toho, aby nás k vytknutým cieľom získali — upotrebili. Upovedomiť, poučiť nás o tom a obznámiť s tým, k čomu sme boli potrební, nedržali za potrebné; dosť bolo, keď nás naviedli prijať a nasledovať ich *mienku*. Povedzme si otvorene: dialo, robilo sa to pri voľbách, pri tých prechýrených kortešačkách. Dokázalo sa, že pokračovať v tomto smere nenie dobre; takéto staranie sa o ľud bolo často aj trochu drahé, a preto hľadali opatrní mužovia tohoto sveta a aj našli prostriedky také, ktoré cieľu vytknutému lepšie slúžia, a ktoré nielen že sa lacnejšími byť dokázaly, ale jako to zkúsenosť dokazuje, jednotlivcom doniesly už aj značný ošoh. Vyučovanie (?) ľudu odmenilo sa pekným domom.

Novovynašlé prostriedky tieto sú tedy tie nedávno povstalé časopisy pre ľud. Vítané, zdarné prostriedky sú to, ale len tak, keď sa zakladajú na svedomitosti. Škodlivé, ba nebezpečné sú ale vtedy, keď miesto vyučovania ľudu, usilujú sa, tenže potajomky, k zatajeným, nevyznaným cieľom použiť a zviest ľud.

Zreteľ a pozornosť naša má a musí tedy byť ta obrátená, aby sme len tomu verili, o čom sa nám poučiť a presvedčiť dovolia. — Kto nás poučí a povie: «teraz zkúmajte a presvedčete sa, že som vám pravdu hovoril» — tomu verme, tomu dôverujeme a toho nasledujme. — Poučení a na základe dostatočného poučenia rozvažujúc, — najdeme si neskôr smer a cestu aj sami.

Povedali sme, že staranie sa o nás je dvojaké. Jedni pod veľmi lichotiacou zástavou hlásajú nám zásady — bez vysvetlenia, ukazujú nám cestu — bez poučenia, natískajú nám pravdy (?) — bez odhalenia a žiadajú poslušnosť — bez

rozváženia, dôveru — neodôvodnenú a slepé nasledovanie ich vôle, sľubujúc nám hory-doly — len si ich nesmieme pýtať.

Jedine my sme pravda, ostatné je lož, blud a smrť, tomu verte, držte s nami, nasledujte nás verne (pravda slepo) a iné reči, krem našich nepočúvajte, lebo čo je mimo nás, to je — Sodoma a Gomora, je časné i večné zlo; — takto, v tomto smysle pokračujú od mesiacov noví naši priatelia, priatelia *vraj* ľudu.

No dobrý je Pán Boh! podnik tento zobudil aj iný. Za «Krešťanom» nasledoval «Opravdový Krešťan», ktorý jasne a určite vyznačil svoj smer, ktorý nežiada slepú vieru, ale poučujúc, nielen dovoli, lež aj vyzýva čitateľa, aby rozmyšľal, aby sa presvedčil o pravde, a aby svojmu presvedčeniu veril. — Nehľasa nenávisť, lež svornosť. Nezakazuje vypočuť aj odchýlnu mienku, ale požaduje čisté presvedčenie a verné plnenie svätých povinností oproti Bohu, kráľovi, vlasti a národu.

Poučme sa tedy a presvedčme sa o pravde, lebo to je našou ľudskou i vlasteneckou povinnosťou.

Na základe blahodarnej ústavy našej vynášanie zákonov a uvedenie do života ich z veľkej čiastky od nás závisí. Významné sú v tomto ohľade práva naše, ale práve tak veľké a tak ťažké aj naše povinnosti.

Či nenie teda ľahkomyselnosťou, ba hriechom, že my používame moc a práva naše bez toho, aby sme sa o nich poučili, s nimi sa obznali? Či je nie trestuhodné, že sa sami neusilujeme poznať povinnosti svoje, aby sme ich slušne plniť mohli?

Musíme uznať nutnosť túto, musíme sa dôkladne obznámiť s našimi občianskymi právami a povinnosťami. Čo stolať zanedbaly, nahradí doba. Každé opozdenie je večná škoda.

Vlast i národ krásnu slavnosť slávi roku tohoto. Za najkrajší pomník slavnosti tisícoročného trvania vlasti považujeme tú snahu, že chceme upovedomeľ, práva a povinnosti svoje poznajúci, politične zralý ľud a národ voviesť do druhého tisícročia.

Pravdomil.

DOPISY.

Povážska Bystrica, 4-ho mája.

Otený pane Redaktor!

V ostatnom čísle «Krešťana» sme čítali jeden dopis od Povážskej Bystrice, ktorý spomenutia nehodné veci opisuje a špince na Opravdového Krešťana a dopisovateľov jeho a chváli tamejšieho pána farára. — My presvedčení súc, že kto sa hnevá, ten nemá pravdu, na

tieto zlomyseľné tliachaniny ani neideme poznámky robiť, len čo sa týče pána farára bystrického podotkneme, že i my súhlasíme s oným dopisovateľom, a verejne sa osvedčujeme, že pán farár opravdu pekne dal okrášliť kostol považsko-bystrický. Opravy tieto, uznávame, boli s veľkými útratami spojené, pri ktorých reparáciach, bárs pán farár o striebro prišiel, predseda bol prinútený po riadne zložených účtoch čo dlžobu 400 zl. obecnstvu vykázať. My teda toto jeho vynasnažovanie a nadmieru veľké unúvanie uznávajúc, vrúčne vďaka mu posielame, jako aj za svedomitú opateru oných po-travných článkov, ktoré pred pár rokami pre našich hlad trpiacich občanov dolňozemskými bratmi nám poslané boli, a ktoré pán farár starostlivo opatroval, srdečne ďakujeme a ľutujeme, že chudobný ľud je tak nevďačný a doteraz mu pripis vďaka nezaslal. No presvedčení sme, že čo sa vlečie, neutečie.

Jedno si nevieme vysvetliť, že takýto dôsledný muž, jako je náš pán farár, čítava Opravdivého Kresťana, kdežto on v kostole ľud prosil, aby časopis tento nečítali, ba že komu je vzácna viera, aby ho ani do ruky nevzal. My ozaj ľutujeme nášho pána farára preto, že upadol za korisť nesvedomitým buričom. K.

Osvedčenie.

Pritomne sa osvedčujem, že na p—ho Strelca, Rybára atď. v Kresťanovi ľud búriace a osobu moju znevážujúce dopisy poznámky činiť nebudem do tých čias, pokiaľ sa úradne nedokáže, že dopisovateľ so sirotou čestne zamýšľal. Skrab.

Ilava, 4. mája.

Vysokostený Pán Redaktor!

Odpustite keď Vám úprimne poviem, že sme my Vaše novinky s veľkou predpojatosťou prijali. Našli sa u nás ľudia, ktorí ich len ani do ruky vziať nechceli, lebo ich «Kresťan» tak poučoval, že vaše novinky proti katolíckej viere písať budú, a to musím s chválou spomenúť, že veru sú naši ľudia dobrí katolíci. Ale jako to z čísel, dosiaľ vydaných vidíme, Vaše novinky si vážia náboženské presvedčenie, a jedine to chcjú docieliť, aby sme sa s politikou vládnej strany tiež obznámili. No keď je len toto vo veci, tomu sa zo srdca tešíme, lebo sa my radi dáme poučiť. Aj vám môžem sdeliť, že veru Vaše novinky čítavame.

Naši Ilavania slávnostne sa stroja zasvätiť tisícročnú pamiatku založenia štátu uhorského. Naš pán rychtár, ktorému už 18 rokov visí na dome rychtárska tabula, a ktorý po tieto roky pre mestečko naše veľmi dobre učinkoval, dal vysadiť celú horu stromkov, aby naši potomci na millennárny rok pamätali. Krom toho sme posadili millennárny stromky v stred mesta. Výborové zasadnutie ustanovilo, že budúcu nedelju usporiadaný bude výlet a majáles na «Batinej». Krom toho bude slávnostné mestské shromaždenie, na ktorom náš pán farár *Chorény* bude slávnostnú reč držať. Školské dietky tiež budú mať budúcu sobotu majáles a školská stolica zariadi školskú slávnosť. Výbor votizoval 50 zl. z mestskej kassy na millennárne slávnosti, a krom toho 50 zl. na útraty dvoch mešťanov, ktorí v mene mesta pojdú na millennárne slávnosti do Budapešti.

Nuž keď aj veľkolepé veci tvoriť nemôžeme, na kofko je možné, vďačne a s radosťou berieme účasť na millennárnych slávnostach.

Polné roboty sme z čiastky porobili. Veľká bieda je o robotníkov, týchto veru často není k dostaniu. A

veru už dost platíme dennej mzdy, ba rok po rok platíme viac a viac.

Tamtien týždeň sme mali oheň, shorely tri stodoly, ktoré byly plné krmom. Takéto nešťastie nás často navštevuje, a to veľmi kazí našich usilovných a spori-vých gazdovcov.

Počúvame, že u nás sa má fabrika stavať na chemické látky. Ladecký Schenk má postaviť túto fabriku na poli medzi Košecou a Ilavou. Rátajú na to, že by v tejto fabrike ľudia z viac obcí mohli najst zárobky, a tak by si mohli pomôcť, jako si ladčania pri Schenkovej cementovej fabrike pomohli. Neviem, kedy sa má tá fabrika stavať; čím skôr tým lepšie.

S účtou

Strážnik.

Z Hornej Oravy.

Veľactený Pán Redaktor!

Veľmi ma potešilo, že ste v našom milom časopise pánov kaplánov napomínali, aby do školy dakedy kukli, jak im času zvýši; potrebné by ale tiež bolo, keby vrehnosť poniektorého p. učiteľa na jeho povinnosť napomenula.

Pred krátkym časom viedla ma moja cesta cez jednu filiálku jednej farnosti; práve deti zo školy išly, a keď ma dozrely, jedným hlasom začaly za mňou volať: krivonos, krivonos. Ja som sa obzrel či dakto za mňou ide, ale som zmerkoval, že tie deti to za mňou volajú. Čo som cítil, nemôžem vysloviť, lebo som to nikdy nepočul ani nevidel; aby som sa tej lármy za mňou striasol, vošiel som ku jednému známemu gazdovi, tam som našiel pár gazdov, a domáci im predčítovaj Kresťana. Spýtal som sa, že jakého učiteľa majú, keď školákov neučí človeka na ceste učiť, ale na neho vykrikovať. Odpovedali mi, že ponevác chodím v čiernych hábach, deti sa nazdaly, že som žid, a krivonos patri židovi, aby som prepáčil, lebo že to robí huckanie Kresťana s jednej strany, s druhej zase, že pán učiteľ, ponevác je on v tej obci najväčším kŕtšom ľudovej strany, to podporuje, a pre inšie záležitosti toľko roboty má, že pre deti mu času nezvyšuje.

Videl som, že to boli staťoci a múdri ľudia, medzi ktorých som prišiel, acpráve v teže dedine zväčša sú nie takí, aby sa tých čertov, s ktorými Kresťan straší, báli. To preukázali aj pri ostatnej voľbe stol. výboru, pri ktorej rychtára, napriek 4-rom kňazom a 5-temu učiteľovi, ktorí z dom do domu s farármi chodili, za výborníka vyvolili. Pri voľbe ten p. učiteľ aj od pána slúžneho dostal dobre ponose, lebo začal protestovať, že sa voľba privčas započala, že na jeho hodinách ešte nebolo 9 hodín. Hore spomenutí gazdovia mi toho pána učiteľa opisali, a na krátko cheem to, čo som počul, cteným čitateľom vyprávať. Ten panáček má v jeho škole 180 žiakov, to je na jedného človeka, ktorý učí chce, priveľa. Keď cheel dajakú obecnú zem, lebo v hore vatru, to straší, že bude ešte jedného učiteľa pýtať, lebo vedľa zákona má jeden učiteľ len 60 detí učíť. Občania, ktorí na tom jednom dost majú, boja sa, že ešte budú museť aj druhému platiť, povolili jeho žiadosť do tých čias, kým rychtárovi na um zišlo, že budú štátnu školu pýtať; teraz panáček ten je tichý, lebo ponevác on kvalifikácie nemá, bárs bol klérikom pri františkánoch (možno vedno s Lepšényim) vie dobre, že pri štátnej škole nemôže účinkovať.

Hej, kde si ty Havrane, opiš to účinkovanie tvojho miláčka, do tvojho búriaceho Kresťana, a nauč ho, aby jemu sverené deti po katolícky vchoval, aby nevolaly

krivonos, keď dakoho stretnú, ale aby jako za starodávna povedaly: Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Ja som katolik, moje katolicke povinnosti konám, ku sv. zповedi chodím, ale držím aj z iného náboženstva človeka za môjho blížneho, lebo máme všetci jedného Otca a všetkých nás jeden Boh stvoril.

V Dolnom Kubíne, v apríli 1896.

Strelec.

Od hronskeho Kríža.

Vysokoctená Redakcia!

Dávno žiadali sme si taký časopis, ktorý by oplanské, podlé, surové a náramne hlúpe búrenia a luhániny «Kresťana» — lepšie by bolo povedané «Pohana» — vyvrátil a nášmu, ináč tichému a pokojamilovnému slovenskému ľudu oči otvoril.

Takého časopisu dožili sme sa vo Vašom «Opravdovom Kresťanovi», ktorý pre jeho pravdomluvnosť, jemnosť a pokojamilovnosť, ba áno pre opravdové jeho kresťanské smýšľanie toto meno úpln m právom zasluhuje, a tento časopis aj my tu v našom okolí s úprimným srdcom vitame a privolávame mu: «Boh Ťi pomáha!»

Veru ozaj smutné časy žijeme, veď len hľadíme a dobre pozorujeme na účinky tých, ktorí sú povolani a ktorých svätou povinnosťou je medzi ľuďmi lásku, svornosť, pokojamilovnosť, mravnosť, striezlivosť, poslušnosť proti zákonom a vrchnostiam a vôbec každú enosť nielen slovom, lež aj dobrým príkladom rozširovať, ľud o tomto vyučovať a v tom udržiavať. Lež čo vidíme? Mnohí z týchto pánov, — česť výnimkám — svoje povolanie, ktoré im Kristus Pán vykázal, celkom zmýlili, a na miesto toho rozširujú u ľudu, jak slovom, tak aj zlým príkladom nesvornosť, nemravnosť, neposlušnosť proti zákonu a vrchnostiam, vôbec búria ľud všemožným zlým spôsobom a tak zlé semeno rozšievajú.

Do chrámu Božieho uvádzajú politiku, každého, kto sa im nekorí a tak netancuje, jako mu oni hrajú, za oplana, bezbožníka vyhlasujú a s kancela obecním rychtárom obšit dávajú, ba ku pohoršeniu ľudu aj modlia sa za toho rychtára, ktorý sa opováži voľačo proti ich nepravým účinkom porúčať atď. Na takýto spôsob chcú si popularitu, úctu a vážnosť u ľudu vyzískať, lež myslím, že sa tí páni veľmi mylia a od nosa ďalej nehladia, lebo však aj ten úbohý, neumelý ľud nenie natoľko zatemnený, žeby ich zlé činy nevidel; — veď aj ten ľud, bárs ho aj za hlúpy držia, dobre vie povážiť, že keď manželský pár ide od civilneho sobášu, — kde nič zlého nekonal — ku cirkevnému sobášu do kostola, dá pán farár zvoniť, jako na pohrab, že vraj preto, aby ľudia smútili nad tým, že bol civilny sobáš, — ľud však dobre vie, že to nič iného neznamená, jako nepremožiteľnú zlosť p. farára preto, že pár musel ísť najprv ku občianskemu úradníkovi. Ľud sa ale z toho len smeje a vraví, že on nemá príčiny sa rmútiť, že sa on ver zaveselí a pán farár, jak chce, môže sa do červena vyplakať, — veď civilny sobáš nenie nič zlého, tak jako nás boli strašili.

Hádám aj to myslí p. farár, že ten, skrz neho za sprostý držaný ľud to nevie dobre posúdiť, že len pre podlé prenasledovanie z ohavnej nenávisti, — ktorú mu tiež jeden, ktorý je nie k oltáru, lež do temnice súci — do hlavy naluhal, hovorím z tej nenávisti učiteľa, ktorý uz 20 rokov k všeobecnému uspokojeniu, s celou oduševnenosťou na poli učiteľskom neunavne pracoval, — natoľko podlým spôsobom prenasledoval, že učiteľ znuhuje tú hroznú podlosť, opustil ten stav, ktorému žil a ku ktorému sa narodil.

Aj to ľud vie dobre posúdiť, že keď sa p. farára gazdinka na horárku nahnevá, za to p. farár z pomsty ani na rozkaz jeho vrchnosti nechce horárku po pôrode dla obyčaje cirkve kat. uvádzať, a keby mohol aj z cirkve by toho vytvoril, na ktorého sa on, a menovite jeho gazdinka nahnevá.

Darmo teda kázate páni o svornosti, láske k blížnemu, keď vy sami tú pekelnú zlosť a pomstu na svojom a hádam aj nevinnom blížnom prevádzate. Všetko toto náš ľud dobre vie posúdiť, neslepte mu oči, lebo on lepšie vie ten pekný prikaz Kristov: «Milaj blížneho svojho, jako seba samého». Kto je tvoj blížny? — Každý človek.

Keď tento prikaz aj vy zachováte, nastane pokoj a blaženosť v našej milej vlasti.

Na budúce v mojich dopisoch takýchto veci ešte a: vlac spomeniem, jestli to slavná Redakcia prijme a povolí,* len preto, aby sa mnohí poblúdení vodcovia ľudovej strany vo svojom svedomí rozhládli a na pravú cestu sa vrátili.

Dobrý katolik.

Z Oravy.

Vysokoctený Pán Redaktor!

Lesy bez stromov, povodeň bez vody. Dopisy z blízka i z ďaleka o «ľudovej strane», ktorej, ja aspoň tak myslím, v skutočnosti ani nieto. Zákon by bolo treba o nej doniesť, podobný tomu, ktorý múdry Koloman kráľ o «strygách» vydal. Veď nech bude opravdová, svedomitá, rozumná ľudová strana, a my ju s nadšením privítame a s horlivosťou sa ku nej pripojíme. Ale, ak je tá terajšia ľudová strana všade taká, ako u nás, tak je len ku škode ľudu. — Nájdú sa aj u nás jednotlivci, ktorí si meno ľudovej strany *osobujú*, ba pod tým titulom aj ošakávajú, aby ľahkoverný ľud ich všade a vo všetkom nasledoval, — no bez úspechu. Ľud náš dobre vie, že prví jeho povolani radcovia sú, a majú byť jeho Bohom mu dané vrchnosti, a on sa aj utieka ku nim v svojej potrebe. Treba len ochotne plniť úradné a vlastenecké povinnosti oproti ľudu, a zdravý jeho úsudok nik neprekabáti. — Dobré je aspoň to, že už teraz bude aj ten zanedbalý, zaostalý svet poučený, že miesto «sudovej dôvery» (ako menujú u nás pálenku pri kortešačkách) dostane a počuje slová pravdy, preto s radosťou vitame i my «Opravdového Kresťana» a želáme mu mnoho zdaru v prospech pravdy, v záujme obecného dobra a k rozkvetu vlasti i národa.

K miliepnarnej slávnosti sa aj my chystáme, pravda dla pomerov našich. No keď aj zovnútorň lesk chýbať bude, t m horúcejšie budú a sú city v srdciach.

Oravec.

V Gombáši, 5-ho mája 1896.

Ctený Pán Redaktor!

Dobro je, že nám už raz zavítal do našich chalúp i «Opravdový Kresťan». Očakávali sme ho.

V našej obci mnoho je i takzvaných ľudárov, a títo sú teraz na vesle správy obecných záležitostí, preto vám ctení čitateľa rozpoviem o gazdovstve a šafarení týchto trútov a žrátov.

Účty obecné na r. 1895 nesklamne dokázaly čo je to za čeliadka tí ľudári. A síce vykázalo sa, že v kasse obecnej má byť hotovosť 787 zl., a keď sa riadnym spôsobom pokladnica prerevidovala, našlo sa tam len

* Nielen vďačne uverejníme, ale aj prosíme o čím hojnejšie dopisy.

33 zl.!! Kde sú ostatné peniaze, pýtajú sa oprávnení k tomu obecni zastupitelia? Čujme odpoveď.

Ondrej Buroš vicerychtár a pokladník osvedčil sa, že on s peniazmi nenarábal, nemanipuloval, a tak nevie, odkiaľ a ako by ostatnia summa chybovať mohla. Toto sa jemu aj uverilo.

Jozef Janký, ako sám peniaze spravujúci a manipulujúci námestný rychtár, chtiac pravdu vypovedať ešte i do zápisnice čili protokolla udal, že z peňazí obecných 260 zl. Aronovi Hexner, gombáškemu sklepníkovi ako požičku dal, o ostatných ale peniazoch žiaden vývod dať nie je v stave, len toľko že ich niet. Kde sú tedy?

Toto je úlohou vysvetliť našej vrchnosti; ja ale povedám, že tieto chybujúce peniaze už by mali byť pre obec zabezpečené a patriční rychtári na zodpovednosť ťahani. Tým viacej, že títo manipulanti veľmi často sa vedú odvolávať na svedomie a pravdu.

Keď vedú báriť ľudí oproti bývalým predstaviteľom, ktorí sotva jeden krajciar spreneverili, čo vyšetrovanie dokáže, — nech dajú počet z vladárenia svojho, ktoré len málo vyše pol roka trvalo a už toľkú summu prehalaškovali. O toto prosme vrchnosť.

Neskoršie viac! Prejdeme na urbársku obec!!

Mnohí.

Z Oravy, koncom apríla.

Otený p. Redaktor!

Veľmi nás teší, že ste počali vydávať časopis, ktorý chce ľud na pravú cestu priviesť, keď ho chcú zviest v novinkách katolíckej ľudovej strany na rozličné nebezpečné cesty a ustavične ho popudzujú proti iným vierovyznaniam. Viem, že ten časopis píše kňazi a boli ma to tým viac, keď si pomyslím, jako krásne nás, keď sme boli ešte školákmi, poučoval jeden ctihodný pán farár katolícky (jeho meno nárokom zamlčujem, lebo by mu v novinkách ľudovej strany nadali do židovských liberálov) o láske k nášmu blížnemu. Jako nám pri každej príležitosti hovoril: Miluj blížneho svojho, jako seba samého! a jako nás o tom poučoval, že všetci ľudia sú stvorení jedným Bohom, že sa teda máme poučovať a milovať vospolok.

A čo čítame od terajších kňazov v «Krešťanovi»? Samú nenávisť, kypiacu zlosťou proti iným náboženstvám. Spintajú, grobiaňa, nadávajú každému statočnému človeku, ktorý slobodne smýšľa, dedinskí kaplánci pod menom Drotára, Jedľu, Starého duba píše také nepravdy, že keby sa veci skutočne tak mali, nuž by sme už ani na svete žiť hodní neboli.

Nuž ale prihodia mi na um slová Kristove, povedané jeho nepriateľom: «Bože, odpusť im, lebo nevedia čo činia!» Lenže takí kňazi, ktorí rozosievajú semeno nenávisť, podkopávajú svoj vznešený stav pred ľudom.

Darmo hlásate páni ľahkomyselní kaplánci, že je hriech potupovať kňaza, keď sa sami rozličným huckaním pred veriacimi znevažujete. Jako si vy nectíte zákony, tak neočakávajte, aby vás ľud etil, keď prestupujete príkaz Boží: kto sa protiví cisárovi, protiví sa Bohu. Tak teda ešte raz vás napomínam, neznevažujte svoj vznešený duchovný stav v bojoch politických, lebo tým tratiť stav kňazský úctu pred ľudom prečasto na škodu vznešene smýšľajúcich takých pánov farárov, jakým bol môj bývalý vynaučovateľ náboženstva.

Ochotnému ujec.

Z Veľkých Topolčian, v apríli.

Vážna Redakcia!

S veľkou radosťou som čítal dnes vášho «Opravdového Krešťana», ktorému už veru bol čas v tejto bláznivej trme-vrme medzi našim dobrým slovenským ľudom sa neočakávane zjaviť. To mňa mile prekvapilo. Lebo už som myslel, že náš dobrý slovenský ľud musí zkažu vziať od tých hlúposti a nevzdelanosti, ktoré Lepsényiho «Krešťan» so dňa na deň v horšom a horšom stave ľudu nehanblive predhadzoval! Ale sa dobre stalo, chvála Pánu Bohu a slávnej Redakcii! Predsa sme sa dožili dobrých, spravodlivých a vlatenecky smýšľajúcich novín, ktoré nám v tom blude, čo «Krešťan» s jeho blúznením a hlúposťami medzi ľudom smotal, pravdive posvieti a nás na pravú cestu naprávať bude, po mužsky ukazujúc na tie huncústva, ktorými nás «Krešťan», pod plášťom svätej viery do sleposti uviesť a k večnej zkaze pripraviť zamýšľal!

Veru je to od jedného kňaza, bývalého reholníka, nie pekná vec, keď si na zaokryvanie jeho nešťachnosti a ošklivého, nevzdelaného grabianstva plášť Krista Pána na seba berie a pod ním učenie jeho sväte o trpezlivosti a pokornosti krešťanskej zapierajúce, zo svätého mena Pána, cirkve a viery jeho svätej potupu, hanbu a posmech robí; ľud proti vládě, národnosť proti národnosti a vieru proti viere búri! — A to robil a robí Lepsényi v jeho «Krešťane» tak, že sa to už aj tomu najhorlivejšiemu ľudárovi celkom zhnusilo, a dnes-zajtra «Krešťan» z každého citlivejšieho domu vytvorený bude, a tak sa mu aj dobre stane!

«Opravdový Krešťan» v najlepšom čase začal vychodiť. Už je a bude to vždycky tak, jako to aj z historie vieme, že keď panuje najväčšia tma a blud medzi ľudom, vždy sa objaví svetlo, ktoré sa fakla osvecuje tmou, aby ľud z nej vedel a mohol sa vyslobodiť.

Zostávam váš verný prívrženec «Opravdového Krešťana».

Ján Podlupka.

V Skalitěm, 2. mája.

Otený pán Redaktor!

Srdečná vďaka Vám pane Redaktor, že tak rázne vystupujete v novinách Vašich, ktoré ste nám na ukážku poslali, a neohliadate sa na osoby ľudské, jako to činil náš Spasiteľ.

V 3. čísle vašich novín voľáky Horňák vyčítal pravdu nášmu kňazovi, ktorý sa v «Krešťane» pre odsúdenie svoje «pre búrenie proti židom» umýval, jako nevinný baránok a staval sa jako mučedník ľudovej strany. Ten dopisovateľ ale pritom všetkom mu len v rukavičkách odpovedal. Dovoľte, aby som jeho dopis doplnil.

My sme nášho kňaza nie tri, ale už aspoň pätnásť ráz u biskupa žalovali. Či máme dostatočné príčiny? A koľko!

Skalitania sú na celom okolí známi jako striezliví, úctiví, spravodliví, nábožní katolíci. My tu nemáme zaktivistické dvory. Vozy, náradie, statok je všetko slobodné a predsa ani neslýchať o tom, žeby kto čo komu ukradol. (len na stromové ovocie sú ľudia lakomí, lebo je málo ovocí ch stromov) a najme s poľa alebo s hory božechráň, aby kto komu čo ukradol!

Pátráz do roka chodievame na púť do Fridku a na Kalváriu. Mimo darov duchovných donášame obyčajne toľko svieč do kostola, že ich kňaz ani neminie. A masla do lampy dostane celé bočky. A pritom všetkom viete za čo nás drží náš kňaz? Za lumpov, kor

heľov, zbojníkov, krivoprišažníkov, krčmárových otrokov. Každému vidí slamku v očiach, ale jak ošarpaný má chrám Boží, v jak zanedbanom stave drží farské role, jako miesto čo by sa mal naučiť nejakú kázeň, chodí po zábavkách atď., to v očiach svojich nevidí. A koľko flasiiek porovičky dáva od žida nosiť, to ešte menej.

Za prvých časov sme sa síce dali mámiť jeho sladkými rečičkami, a nechali sme ho šafáriť i v obecných záležitostiach. Bol by nám ten ale vygazdov! Bol by nás ten priviedol z blata do kaluze — keby sa mu dvaja občania, Michal Laš a Jozef Potočár neboli na proti postavili.

Na jeho návrh museli sme na pr. jakémusi fiskaľovi (ktorého nám poradil) vyplatiť 700 zl. že nám vyhral horu, medze ale vykopať nedal, takže sa nám o pár rokov minie hora.

Pri farskej budove máme cintier, do ktorého sa vážnejší občania pochovávali. Našmu kňazovi smrdely mŕtve telá v blízkosti fary i zakázať dal do toho cintiera mŕtvych pochovávať, tak že teraz musíme mŕtve telá nosiť na jeden strmý vrch, kde nenie zeme, ale samá skala, kde sa preto ani truhly dostatočne zasypať nemôžu, a obávať sa je čo cholery.

Pred pár rokami pomachloval čosi náš pán farár pri reklamáciách vojanských a potom vinu svalil na jednoho občana, ktorý následkom toho od žiaľu pred časom odobral sa na druhý svet. Do terajška nemáme obecnej kancelárie; dreva máme dosť, za bagatel by sme si vystavili kanceláriu, len kúsok placu nám treba pod ňu. Myslíte, že nám pán farár chce kúsok pozemku predať? Mali sme dobrého učiteľa a organistu. Ale ponač nenasiel milosti u nášho pána kňaza, musel odísť. Za to máme teraz takého organistu, že si sám pán farár uši zapcháva pri počúvaní toho lúbežného organovania.

Myslím, že z týchto riadkov sa presvedčia čtení čitatelia, jak pravdivé je tvrdenie nášho kňaza, že ho farníci sužujú a prenasledujú, tak jako sa kedysi žaloval vlk na ovce, že mu kalia vodu.

Križo, obyvateľ skalický.

Napomoženie vzrastu a ovocia stromčekov.

Nastalým jarom a obzvlášte toho leta na pamiatku millennia presádza sa zo škôlok tisíce a tisíce stromkov na vyhladané miesta, a pri presadení každého stromku mávame trochu nádeje pre budúce roky. Nejednen hospodár pomyslí si pri tom, či sa dožije toho, aby ovocie z takého stromu jedol. Každý pestovateľ ovocných stromov má však v rukách, aby urýchlil vzrast stromov a podobne tiež urýchlil, aby niesol jeho strom skorej ovocie. Je starou chybou to, že keď sa stromček presadí, nepreloží sa k urýchleniu jeho vzrastu ani križom slamy, áno zabúda sa, že stromček prišiel zo škôlky, kde mal dobrú, kyprú a stále obrábanú a polievanú zem, teda že bol zvyklý na opateru, kdežto teraz prišiel do pôdy menej bujnej, len raz prekopanej a snáď len raz poliatej, načo bol ponechaný sám sebe a prípadným dažďom; preto je to temer pravidelným úkazom pri presadených stromkoch, že vo vzraste ochabujú a nevyvíňujú sa tak ako v škôlke.

Prvou podmienkou, aby sa presadený stromček nezastavil v raste, je, udržovať zem pod stromčekom v celej šírke koreňov stále kyprou. Vlastne musí byť už jamka pre strom náležite zkyprená, totižto v jaseň hlboko vykopaná a potom z väčšej polovice hlinou zase zasypaná, tak aby mráz mohol skrze ňu preniknúť. Prv ále, než stromček zasadíme, má sa zkyprelá zem riadne

prehnojiť. Jako už povedano, musí byť pôda okolo stromku z jara i v lete udržovaná stále kyprou, teda musí byť často okopávaná. Tráva nesmie okolo stromku rásť, preto že všetku vlhkosť a daždivú vodu sama spotrebuje, tak že stromček so svojimi koreňami nič z nej nemá. Dalej v takej stále kyprej pôde nepustia sa myši do koreňov stromkových, kdežto v tvrdej zemi požierajú časť korenkov a tým stromček trpí, ba i zhynie.

Povestní ovocinári vypočítali, že stromček takto obsložený, po prvých o tri roky rýchlejšie podrastie, teda za rok dosiahne tú výšku, jako zanedbaný stromček za štyri roky a po druhé, že dá dvakrát toľko ovocia a o tri roky prv než zanedbaný stromček. Keď je stromček príliš bujný, rozreže sa v apríli alebo v máji kôra po zdĺžke. Prostriedok tento koná sa častejšie pri jabloni než hruške. Žeby bujný stromček skôr podliehal mrazu, nenie pravda. Zistilo sa, že v tuhých zimách pomrzlo viac biednych stromkov než bujných. Rastenie ovocia vo vetvách urýchlí sa, keď sa plodové vetvičky neprirezávajú. Aby stromček v korune nevyhliadal zdivočilý, dá sa plodovým vetvičkám rozmeraný smer. Pri špalierových stromkoch sa tiahne vo výške koruny drôt, a na ten sa priviažu príliš dlhé plodové vetvičky a tie nesú ovocie prv, než ostatné konáriky. Keď sú mladé vetvičky už v kvete a je na nich už aj ovocie, len potom sa môžu ďalšie konáriky prirezať. Kto každoročne prirezať konáriky, na toho strome sú síce silné a dlhé výhony, ale málo ovocia. Potom sa dokázalo aj to, že sohnuté vetve skôr prídu do kvetu a skôr nesú ovocie, než tie konáre, ktoré rovno vzpriamené rastú.

CHÝRNIK.

Pritomné číslo vydávame zväčšené. Jak nás bude čt. obecnstvo jak duševne, tak aj hmotne výdatne podporovať, budeme sa usilovať číslo zväčšiť, prípadne zdvojnásobiť. Prosíme tedy čt. čitateľov, aby časopis tento v svojom kruhu všemožne rozširovali.

Zakazené ľudové shromaždenie. Ľudová strana chcela v Prievidzi vydržiavať ľudové shromaždenie dňa 10. mája. Jako vieme, v tento deň sa budú odbyvať slávnostné služby Božie po celej krajine na zasvätenie millennia a tak to shromaždenie ľudovej strany chcelo byť len demonštráciou proti krajinskému sviatku. Slúžny teda pokračoval cele správne, že takúto nevlasteneckú štráciu zakázal.

Medzi starozitnosťami na výstave zasluhuje obzvláštneho spomenutia kalvária kráľa Matiaša, ktorú prepustila výstave ostrihomská kapitula. Kalvária je 75 cm. vysoká, je z čistého liateho zlata a váži 34 kilogramov. Jej cena sa páči vyše jedného miliona zlatých. Potom korunovačný križ kráľa Matiaša, bohaté diamantami vykladaný. Cena toho križa sa odhaduje na jeden milión zlatých. Sú na výstave v historickom oddiele aj početné drahocenné ornáty, infule a sv. kalichy z dávnych století.

Zabavný prípad udal sa v jednej španielskej obci. Jeden mladík menom Martinec pýtal ruku dcéry jednej vdovy. Matka mu žiadosť odoprela a šuhaj rozhodol, že dievča ukradne. Vkradol sa teda večer do spalne a schytil ženskú na posteli spiacu a vybehol von. Ženská urobila krik a tu prestrašený šuhaj spozoroval, že namiesto dcéry ukradol matku. Šuhaja posadili do chládku.

Z Povážskej Bystrice dostali sme viac dopisov, ktoré účinkovanie tamejšieho p. farára a kaplána natoľko ostro napádajú, že dopisy tieto predbežne len preto neuvierňujeme, že sú veľmi ostré. Úfame sa, že títo páni prestanú ľud búriť a proti nášmu časopisu štváť; jak by sme sa ale boli mylili, tak dopisy tieto najbližšie uverejníme.

Zomrela na ceste. Michalova Uhríkova z Vrbiče po nešťastnom pôrode odišla i s jedným doktorom z Mikuláša do Viedne, aby sa tam dala liečiť. Ale nezdravej žene nepomohla ani účenosť viedeňského lekára a poslali ju domov. Nemocná Uhríkova zomrela v železničnom vozni pred Žilinou, kde jej mrtvolu složili s vlaku a pochovali na tretí deň v tamojšom cintoríne.

Trachoma v Liptove. V ružomerskom okrese od istého času nebezpečná egyptská očná nemoc sberá svoje obeť, tak že budú musieť postaviť špitál pre týchto nemocných. Vládou vyslaný univerzitný profesor budapeštiansky so stoličným lekárom Júliusom Miko preskúmal v sedem nakazených obciach 1594 osôb, zpomedi ktorých našli 47 trpiacich na trachomu, u 66 osôb spozorovali podozrivé onemocnenie očí a u 58 osôb zapálenie očí. Hneď sa postarali aby ružomerský okresný lekár ďalej skúmal a liečil ľudí trpiacich na trachomu. Na okolie bude vyslaný lekár, ktorý bude liečiť výlučne na trachomu trpiacich ľudí.

Voda na zemi. Nový a zovrubný výpočet plochového výmeru a priemernej hĺbky morí na zemi a tým i kubický ich dosah previedol nedávno dr. Karhens. Všetky ostatné morá v každom ohľade predčí Tichý oceán. Jeho priemerná hĺbka obnáša 4083 metrov, plochový jeho výmer činí 161,137.000 štvorcových kilometrov a množstvo vody tohoto oceánu páči sa na 658 millionov kubických kilometrov. Po ňom príjde Atlantický oceán s priemernou hĺbkou 3763 metrov, plošnou výmerou 79,766.000 štvorcových kilometrov a s obsahom vody 300 millionov kubických kilometrov. Indický oceán má priemernú hĺbku 3650 metrov, plocha jeho merá 72,563.000 štvorcových kilometrov a množstvo jeho vody obnáša 265 kubických kilometrov. Severné Ladové more je «najplytkejšie». Karhens odhaduje strednú jeho hĺbku na 818 metrov, jeho plochu na 12,796.000 štvorc. kilometrov a jeho zmrznutú vodu na 10 millionov kubických kilometrov. Priemerná hĺbka južného Ladového mora obnáša 1500 metrov, jeho plochový výmer 15,623.000 štvorcových kilometrov a množstvo vody činí 23 millionov kubických kilometrov. Rozsiahlosť všetkých vnútrozemských morí páči sa na 30,748.000 štvorc. kilometrov pri strednej hĺbke 1060 metrov, následkom čoho tvorí obsah vody 325 millionov kubických kilometrov.

Dľa toho plochový výmer všetkých morí zemských obnáša 367,900.000 štvorcových kilometrov a úhrnné množstvo ich vody 1268 millionov kubických kilometrov. V oči tejto spuste vôd slaných vodstvo riečne úplne mizne. Dutina oceánov zemských je tak veľká, že keď by sa vsypala do nej veškerá, nad hladinou morskou teraz sa vypínajúca pevnina i s rovinami i s horami a lesami, sotva by bola zaplnená z polovice.

3600 zlatých prehraných v lutrii. Po tieto dni bola zatknutá viedeňskou policiou 45-ročná slúžka Leopoldína Lišková pre krádež a pokus podvodu. Bez vedomia svojej panej, majiteľky domu Barbory Eckhardtovej, u ktorej bola 10 rokov v službe, vyzdvihla obnos 3600 zlatých, ktorý bol uložený na dvanásť sporiteľnínych knižkách a prehrala skoro všetky peniaze v malej lutrii. Pani Eckhardtová, dáma 75-ročná, mala vždy najväčšiu dôveru ku svojej slúžke. Lišková snažila sa krádež utajiť tým, že po vybratí peňazí sfaľovala vkladky na pôvodný obnos. Eckhardtová tieto dni mala potrebu väčšieho obnosu peňazí a tu prišla krádež na javo. Lišková chcela nahradit aspoň čiastku škody a tým spáchala ešte druhý zločin. Odišla ku jednému sprostredkovateľovi požíciok, predstavila sa mu jako Barbora Eckhardtová a požiadala ho na základe pozemno-knižného výfahu o zaopatrenie zmenkovej požícky 1000 zlatých. Na druhý deň odobral sa sprostredkovateľ požíciok do prilytku, aby žiadanú summu vyplatil. Lišková prijala ho stále ako domáca pani. Náhodou vnikla vo izby pani Eckhardtová a podvod bol prekazeny. Z ukradnutých 3600 zlatých našli sa len 3 zlatky a za ostatné niekoľko balíkov lutriových riskontov.

KU OBRÁZKU.

Pavillon všeobecnej výučby

Náš obrázok predstavuje pavillon všeobecnej výučby na millennárnej výstave, v ktorom sú vystavené novodobé pomôcky pri vyučovaní, knihy a iné predmety pri vyučovaní potrebné. Žiaden učiteľ nemal by omeškať obzreť si pavillon výučby na výstave, ktorý i u neučiteľa vzbudí obdivenie.

K OBVESELENIU.

Vyhral pravotu.
 — Počul som, pán fískál, že som vyhral pravotu; teraz už len dostanem mojich 100 zlatých.
 — To nedostanete, lebo tých sto zlatých bolo málo na moje útraty.
 — Tak tedy čo som vyhral?
 — No vyhrali ste... pravotu!

Obilie	Jakosť dľa hekt.	Za 100 kilogr.		Cenne papiere		Penisze	Tovar	Cenne papiere		Penisze	Tovar
		od	do	Penisze	Tovar			Penisze	Tovar		
Pšenica banátska	77-81	7.00	7.05	Štátny dlh.				Prvá uhor. poisť. spol.		4250.-	4300.-
peštianska	77-81	6.90	7.05	Uhorská zlatá renta 4%	122.20	122.50		Pešť. uh. kupec. b.	1260.-	1270.-	
stolnobebradská	77-81	7.00	7.05	Uhorské regálové úpisý 4 1/2% ..	99.00	99.50		Pešť. prvá vlast. sporiteľňa ..	7700.-	7775.-	
Raž (žit)	70-72	6.30	6.40	Uhorské premiové úpisý	100.10	101.10		Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	570.00	575.-	
Jacmeň na krm.	60-62	4.50	4.60	Uhorská tissko-segedínska po-	156.50	158.50		Záložné listy.			
na palku	62-64	5.15	5.80	žička 4%	138.25	139.25		Uhorského pozem. úverkového			
na várku	64-66	—	—	Uhorská žel. požíčka 4 1/2% v zl.	123.25	124.25		ústavu 5%	101.50	102.00	
Ovos	39-41	6.20	6.40	vyvážkové úpisý 4% ..	103.25	104.-		Uhorského úver. záložného ús-	100.50	101.00	
Kukurica	73	4.00	4.15	Spoločná požíčka v bež. penia-	100.55	101.00		stavu 4 1/2%	100.-	100.50	
Proso	—	5.40	5.75	zomoh 4 1/2%				Peniaze.			
Repica	—	8.00	8.50	Žreby.				Cisársky dukát.	5.67	5.72	
Datelinové semá, luc.	—	33.-	41.-	Spolku „Jó sziv“	3.10	3.20		Dvadsat-frankovník	9.52	9.53	
Svínská masť peštianska	—	58.00	59.50	Uhorského „Červeného križa“ ..	8.75	9.50		Nemecká ríšska marka	58.80	59.-	
„ vidoška	—	56.-	57.50	Bakúskeho	18.25	18.40		Striebro	—	—	
				Bazilika	6.50	6.80					

Knihtlačiareň Viktora Hornyánszkého v Budapešti.